

Slovenski dom

Stev. 262

V Ljubljani, petek 15. novembra 1940

Loto V

Novi sporazumi med Nemčijo in Sovjeti

Po odhodu rdečega zunanjega ministra iz Berlina zatrjujejo, da je bilo doseženo popolno soglasje glede Finske, Japonske, Turčije, glede Dardanel in glede pravic na Donavi

Berlin, 14. novembra. DNB objavlja naslednje poročilo: Za svojega bivanja v Berlinu, 12. in 13. novembra t. l. je imel predsednik sovjetskega ljudskega komisarjev in ljudski komisar za zunanje zadeve SSSR, Molotov, razgovore z voditeljem Nemčije in z zunanjim ministrom v Ribbentropom. Razgovori so potekali v ozračju medsebojnega zaupanja in so dovedli do soglasja glede vseh vprašanih, ki zanimajo Nemčijo in Sovjetsko zvezo.

(Enaka poročila je izdala tudi rdeča uradna agencija Tass.)

Po odhodu sovjetskega komisarja Molotova iz Berlina vsi nemški krogi še vedno posvečajo največjo pozornost razgovorom, ki jih je imel sovjetski zunanji minister z nemškimi državniki v Berlinu. Ti razgovori, ki so potekali v duhu popolnega soglasja in medsebojnega zaupanja, istočasno kažejo, da Sovjetska Rusija spremlja preureditev Evrope z molčečim odobravanjem in sicer v duhu sporazuma z Nemčijo.

V Berlinu sodijo, da takšno stališče Sovjetske Rusije predstavlja velik dobiček za Nemčijo in da krepí njen diplomatski položaj že samo zaradi okolnosti, da se Nemčiji ni treba vojskovati na dveh bojiščih. Zato demonstrativni značaj Molotovljevega obiska v Berlinu zelo poudarjajo. Ta demonstracija prijateljskih stikov med Berlinom in Moskvo je končno razbila vse poskuse Velike Britanije, da bi se prijateljsko sodelovanje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo razdrlo — pravijo v hitlerjevskih krogih.

Sodijo, da se razgovori, ki so bili v uradnem poročilu označeni kot »razgovori o zelo važnih vprašanjih«, nanašajo na Finsko, na Japonsko, Turčijo in na Dardanele. V Berlinu so čedalje bolj prepričani, da je Molotov iz Berlina odšel prepričan, da Nemčija ne samo, da ne bo storila ničesar proti Sovjetski Rusiji, temveč, da tudi ne bo podpirala nobene akcije, ki bi bila v nasprotju z velikim zanimanjem Sovjetske Rusije na Dardanelah. V zvezi s tem poudarjajo, da so sovjetski in

nemški državniki našli sporazumno rešitev glede skupnega stališča do nadaljnjega vedenja Turčije. Zato v Berlinu zdaj pričakujejo temeljite spremembe v dosedanjih turški zunanji politiki.

Glede Finske pravijo, da je bil dosežen sporazum, da Sovjetska Rusija od nje ne bo zahtevala nobenega ozemlja več.

V Berlinu pa je bil sklenjen tudi sporazum o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s plovbo po Donavi in z donavskim ustjem in sicer v soglasju s sklepi podonavske komisije v Bukarešti. Trdijo, da se po Molotovljevih razgovorih z nemškimi državniki pripravlja nenapadalna pogodba med sovjeti in Japonsko. Strokovnjaki, ki so bili dodeljeni Molotovi, so imeli gospodarske razgovore z zastopniki nemškega gospodarstva. Znani strokovnjak za sklepanje gospodarskih pogodb, dr. Schnurre, je že odpotoval v Moskvo, kjer bo nadaljeval z gospodarskimi razgovori s sovjetskimi pristojnimi krogi.

Nove podrobnosti o dveh angleških napadih na vojno luko Taranto

Nekje v Italiji, 15. nov. Stefani. 160. uradno italijansko poročilo o zopetnem angleškem napadu na Taranto pravi: Sovražna letala so izvedla napade na Kroton, kjer so bombe padle v morje, ter na Tarent, kjer je bila ena oseba ubita, tri pa ranjene med civilnim prebivalstvom, dva mrtva in 9 ranjenih pa je bilo med vojaštvom. Na zasebnih hišah je bila prizadeta škoda. Dve sovražni letali sta najbrž sestreljeni.

Rim, 15. nov. Stefani. O napadu angleškega letalstva, izvedenem 12. t. m. nad Tarentom, je podano celotno poročilo v italijanskem 158. uradnem sporočilu. Predsednik britanske vlade Churchill pa je dal neko čisto fantastično poročilo o tem dogodku. Na italijanski strani smatrajo za potrebno odgovoriti na Churchillove netočne podatke. Ne bodo pa zamudili prilike, da prihodnje dni podajo končni in podrobni prikaz ne samo teh dogodkov, temveč vsega vojskovanja na morju in pomorskega ter letalskega položaja na Sredozemskem morju.

London, 15. nov. o. Reuter. V noči od srede na četrtek so angleška letala ponovno bombardirala Tarent. Glavni cilj so bila skladišča petroleja, kjer so povzročila sedem velikih požarov in strašne eksplozije. Letalci pripovedujejo, da so v mesečni noči videli, da tri hudo poškodovane italijanske bojne ladje leže onespobno na dnu plitvega morja.

London, 15. nov. o. Reuter. Uradno poročajo podrobnosti o letalskem napadu na italijansko vojno pristanišče Taranto, kjer so angleška letala potopila več italijanskih vojnih ladij. Noč, ko so Angličani napadli Taranto, je bila brez vetra. Meseč je obseval mesto skozi oblake, ko so angleška letala odletela s torpedi z letalonosilk »Illustrous« in »Eagle«. Napad je bil skrajno tvegan, ker je Taranto zavarovan z baloni in ima zelo močno protiletalsko obrambo. Letala so morala leteti zelo nizko, če so hotela priti do cilja. Kljub vsemu temu so letalci sijajno izvedli

svojo nalogo. Letala so zmetala okoli 11 torpedov med italijanske bojne ladje.

Istočasno pa so letalci sprejeli po radiu dva italijanska klica za pomoč, ker so angleške pomorske enote istočasno z letali napadle italijanske pomorske zveze med Albanijo in Italijo. Angleške enote so vdrlé skozi Otranto in napadle italijanski konvoj štirih ladij, katerega sta spremljala dva rušilca in so bili namenjeni iz Albanije v Italijo. Italijani so bili napadeni nenadno. Angleške bojne ladje so spustile več torpedov proti italijanskim trgovskim ladjam, od katerih je bila ena potopljena, s topovskimi streli pa so poškodovali rušilca, ki nista imela niti časa odgovorjati na angleške strele. Drugi rušilec pa je zapustil konvoj takoj, ko se je pričela bitka.

Letalci so videli od tega konvoja dve ladji še 15 milj od albanske obale v plamenih.

Osemnajsti dan vojne med Grčijo in Italijo:

Grška protiofenziva na vsem bojišču

Italijani so včeraj močno bombardirali grška mesta in otoke

Nekje v Italiji, 15. nov. Stefani. 160 italijansko vojno poročilo pravi:

V Epiru so se naše krajevne akcije, ki so jih podpirali bombniki, razvile uspešno ob Kalibakiju. Nekaj sovražnih napadov na področju Korče je bilo odbitih ob sodelovanju letalstva, ki je izvedlo napade na sovražne čete ob Prespanskem jezeru. Naši bombniki so izvedli napad na letališče Papaz na Argistolu in na neki prelaz ter je zadelo vo-

jaške cilje. Razen tega je obsulo s strojniškim ognjem sovražne oddelke.

Sovražna letala so metala bombe na Valono ter je bilo pri tej priliki šest mrtvih in 30 ranjenih, dalje na Drač, kjer ni bilo niti varne škode niti žrtev.

Atene, 15. nov. Atenska agencija poroča: Po poročilu grškega poveljstva so grški bombniki napadli letališče v Korči. Na letališču je bilo opaziti eksplozije.

Atene, 15. nov. o. Reuter. Grške čete so včeraj stopile v protiofenzivo na vseh delih bojišča. Včeraj so zajeli 200 italijanskih vojakov. Grške čete so na severnem odseku bojišča obkrožile mesto Korčo v vzhodni Albaniji. Na drugih odsekih pa so grške čete potisnile italijanske čete do meje, na položaje, kjer so čete bile, preden so se začele sovražnosti. Ob jugoslovansko-grški meji pa so italijanske čete s podvojeno silo napadle grške postojanke. Krki se do trdovratno upirajo in se do sredi niso umaknili iz svojih položajev. Grška letala so bombardirala Korčo in Argirokastro. Prišlo je do hudih letalskih bojov med italijanskimi in grškimi letali. Sestreljenih je bilo 11 italijanskih letal, 10 pa hudo poškodovanih. Eno grško letalo se ni vrnilo na oporišče. Grška letala so obstreljevala tudi neko kolono, na poti proti bojišču. Tudi angleška letala so bombardirala Argirokastro, kjer so povzročila večji požar. V Valoni pa so zmetali bombe na edini konvoj, ki se je nahajal v pristanišču, in so ga težko poškodovali. Vsa letala so se srečno vrnila.

Italijanska letala so bombardirala Kreto in Krf ter več mest v Grčiji, niso pa povzročila nobene škode na vojaških objektih, pač pa je bilo večje število smrtnih žrtev med civilnim ljudstvom.

Dva zaporedna nočna napada na Berlin

Berlin, 15. nov. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča o angleških napadih:

Nočni poleti angleških letalskih skupin nad nemškimi ozemljem tudi v noči od 12. na 13. novembra niso rodili pomembnejšega uspeha. Samo v neki tovarni za oklepne plošče je bila poškodovana neka stavba zaradi bombe eksplozije v bližini. Poskus sovražnih letalcev, da bi napadli nemško prestolnico, je ostal brez uspeha. Hud ogenj protiletalske artilerije je prisilil tistih nekaj letal, ki so prispela do berlinskega pasu, da so se morala vrniti in zagnati svoje bombe predčasno na skrajno berlinsko periferijo, kjer so

bili požari na strehah ter tudi nekateri drugi požari po drugih nemških mestih takoj zadušeni.

Angleška letala so nočjo bombardirala Berlin, druga mesta v Nemčiji in v zasedenem ozemlju ter večje število letališč. Uradnega poročila o teh napadih še ni, pač pa poročajo iz Berlina uradno, da so angleška letala v skupinah napadla Berlin. Zaradi silnega protiletalskega ognja je uspelo le 8 do 10 letalom prileteči nad Berlin.

Španski zunanji minister odpotoval v Pariz

Madrid, 15. nov. Reuter. Španski zunanji minister Serano Suner je odpotoval včeraj iz Madrida v Pariz. V njegovem spremstvu sta načelnik protokola baron de Los Torres in senator Tovar. Namen njegovega nenadnega potovanja ni znan, verjetno pa bo imel nova pogajanja z Nemci.

Dan letalskih bitk nad Anglijo

Berlin, 15. nov. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča sredi: Neka nemška podmornica je potopila pet oboroženih sovražnih trgovskih ladij s skupno tonažo 28.840 ton.

Cep rav je bilo neugodno vreme, so nemške letalske sile nadaljevale tudi v noči od 12. na 13. novembra s povračilnimi napadi. Izbruhnili so številni požari in nastale eksplozije, v prometnih napravah na severozahodu, v dokih Westindia, v neki veliki plinarni ter po drugih objektih, ki so važni za nadaljne vojskovanje. Cilj uspešnega bombardiranja sta bila tudi Liverpool in Coventry.

Včeraj so nemška bojna letala izvedla napade tudi na druge vojaško važne cilje v južni in srednji Angliji ter so pri Birminghamu bombardirale letališča, železniške naprave in neko orožarno. Posrečila sta se dva napada na nek konvoj, ki je bil močno zavarovan. Pri prvem napadu je bila potopljena ena 6000 tonska trgovska ladja, druga pa hudo poškodovana. Pri poznejšem napadu je bila 8000 tonska ladja, očitno naložena z eksplozivom in strelivom, zadeta z bombo, ki je povzročila eksplozijo in ladjo popolnoma uničila. Neko nemško bombno letalo je potopilo 360 km zahodno od Irske britansko 6000 tonsko trgovsko ladjo.

London, 15. nov. o. Včerajšnji dnevni letalski napad na Anglijo je bil zelo živahen in je bilo tudi več letalskih bitk med nemškimi in angleškimi letali. Letala so povzročila na več krajih znatno škodo, smrtnih žrtev pa ni bilo veliko.

Angleži so sestrelili včeraj podnevi 19 nemških letal, sami pa so izgubili dve letali, oba pilota pa sta bila rešena.

Nocoj so nemška letala izvedla v glavnem napad na neko mesto v srednji Angliji, kjer so povzročila več požarov in tudi smrtnih žrtev je bilo precej. Letala so metala bombe tudi v londonskih okrajih, kjer so poškodovale več zasebnih hiš in povzročila nekaj smrtnih žrtev. Tudi v nekaterih oddaljenih mestih v Angliji in severnem Walesu so nemška letala zmetala več bomb, povzročila pa niso velike škode.

Nemci selijo Francoze iz Lorene

Na Pol sko - ali v zasedeno Francijo

Vichy, 15. nov. Havas: Nemške oblasti v Loreni so povabile prebivalstvo, ki govori francoski, da izbira ali se preseli iz Lorene na Poljsko ali pa v nezasedeno Francijo. Francosko prebivalstvo se je odločilo za odhod v nezasedeno Francijo. Od 11. t. m. je šlo vsak dan 5 do 7 vlakov dnevno. To preseljevanje je bilo doseženo v sporazumu med francosko in nemško vlado. Na seji francoske vlade danes dopolne so pretresali usodo prebivalstva iz Lorene. Zlasti iz vzhodnega dela. S tem v zvezi je bilo kmetijskemu ministru naloženo, da ukrene vse potrebno za čim večje sodelovanje lorenskih izgnancev v francoskem kmetijstvu in gospodarstvu.

Vesti 15. novembra

Sovjetska uradna agencija Tass spet enkrat zanika, da sicer ameriška poročila o tem, da so se boljševiki sporazumeli z Japonci, da ne bodo Kitajcem več pošiljali pomoči.

Voditelj nove Romunije, general Antonescu, bo po kratkem uradnem obisku v Italiji odpotoval najbrž v Berlin.

Nemški poslanik v Bolgariji je nenadno odpotoval v Berlin.

Pri preurejanju Evrope usoda malih narodov ne bo določena po odnošajih, ki jih imajo oni med seboj, temveč po razmerju, v katerem so s velikimi državami, je govoril madžarski minister Csaky, ko je pred dvema dnevnoma v zbornici razlagal politični položaj.

Bodočnost angleških posestev na Bližnjem in Srednjem Vzhodu je v varnih rokah. Angleški vojniki tam imajo najboljše orožje in vedo, da vsak nov teden krepí angleško moč. Čakajo samo na trenutek, kdaj bodo udarili na sovražnika, je govoril angleški vojni minister Eden o ugotovitvah svojega nadzorstvenega potovanja po Egiptu, Palestini in Transjordaniji.

Zaradi potresa v Romuniji je odložen vpoklic rekrutov, ker so skoraj vse vojašnice hudo poškodovane. Odložili bodo tudi plačila dolgov za deset let.

Italija je v boju proti Angliji na Sredozemskem morju sama, brez kakršnekoli druge pomoči. Zato je razumljivo, da bo Anglija najhujše udarce skušala zadati Italiji, ki se more zanašati samo na svojo silo, a si vseeno šteje v čast, da je bila edina država, ki si je upala izzvati Anglijo, piše Mussolinijev zaupnik Gayda sprico poostrenih angleških napadov na italijanska pristanišča.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško uradno poročilo:

3 angleška letala uničena,
3 nemška letala izginila.

Današnje angleško uradno poročilo:

19 nemških letal zbitih,
2 angleški letali izgubljeni,
2 pilota rešena.

Nova stroga cenzurna določila za tisk je izdala švicarska vlada. Po teh določilih bodo listi odslej smeji prinášati od vsake vojskujoče se države enako količino poročil, tudi tedaj, kadar ena vojskujoča se država n. pr. o svojem neuspehu nič ne poroča, druga pa o svojem uspehu silno veliko. Za poročila iz vseh virov morajo listi uporabljati enake naslove, z enakimi črkami in zlasti ne smejo poudarjati angleških uspehov, kakor to zahteva prava nevtralnost. Ta določila so bila izdana zaradi nemških in italijanskih pritiskov.

Čim tesneje politično in splošno sodelovanje med Nemčijo in Sovjeti bo največ koristilo tudi Bolgariji, ker bo v takem primeru kot prijateljica obeh držav najlažje dosegla svoje cilje glede nadaljnjega spremembe meja in vrnitve nekdanjega bolgarskega ozemlja. Tako si zamišlja bolgarski poslanec Dumanov korist, ki jih bo imela Bolgarija od nove zveze med Nemčijo in boljševiki.

Egiptovskega ministrskega predsednika Sabrija pašo je zadel kap, ravno ko je bral začetni govor ob novem zasedanju zbornice. Navzlic temu dogodku je kralj Faruk imel prestolni govor, v katerem je dejal, da Egipt spoštuje pogodbo z Anglijo, zraven pa budno pazi na svojo neodvisnost.

Anglija in Kitajska bosta deležni vse ameriške pomoči in to takoj, še v večji meri kakor dozdaj, je izjavil včeraj ameriški mornariški minister Knox.

Japonske čete so izpraznilo mesto Nanning, prestolnico južnokitajske pokrajine Kwangsi, ki meji na Indokino. Izpraznile so tudi celo vrsto drugih mest iz strateških razlogov, poročajo zdaj tudi Japonci. V navadnem jeziku se to pravi, da so jih Kitajci pogнали od onod.

Štiri milijone Berlinčanov lahko priča, da so nesrešna poročila o tem, da bi bila angleška letala motila pojedino na sovjetskem poslanstvu prednočnim. Nemška protiletalska obramba Angležev sploh ni spustila nad sredjo mesta. Sovj. zun. minister Molotov se je pri tej priliki zaničljivo izrazil o angleških letalcih, češ da ga niso počastili niti z grmenjem svojih motorjev, pišejo nemški listi, ko ogorčeno odgovarjajo na angleška poročila, da so gostje na boljševiškem poslanstvu morali do jutra ostati tam, zaradi angleškega napada.

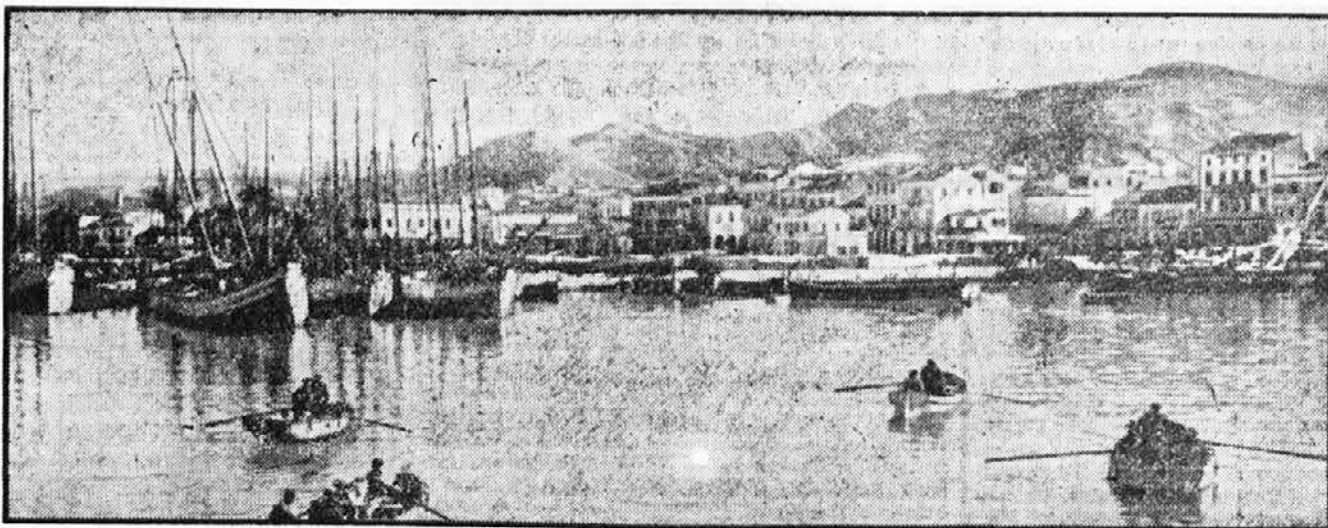
Ker je Anglija nesposobna, da bi ukrenila kaj proti obleganju svojega otočja, se zaganja proti Italiji, ki odločno nosi svojo odgovornost v sedanjem boju. Zaradi tega so Angleži zbrali v Sredozemskem morju ogromno silo, toda Italija je prva, ki si je britanski moči upala zadati poslednji udarec, pravi agencija Stefani v odgovoru na zadnji Churchillov govor.

Japonski veleposlanik v Moskvi ni imel pred odhodom rdečega zunanjega ministra Molotova v Berlin nobenih posvetov s sovjetsko vlado, trdi japonsko zunanje ministrstvo.

Po raznih krajih Združenih držav je včeraj spel prišlo do eksplozij in požarov v industrijskih napravah, ki so važne za državno obrambo. Vsi ti dogodki so delo tujih volhounov, proti katerim bodo morale ameriške oblasti napeti vse sile, če si hočejo zagotoviti uspešno obrambo.

Angleški poslanik v Madridu Hoare je odpotoval v Lizbono, kjer bo imel važno posvetovanje z angleškim poslanikom v Združenih državah Lothianom, ki se vrača v New York. Njun sestanek bo veljal med drugim tudi posredovanju za zagotovitev preskrbe z živežem in tekočim gorivom za Španijo, ki je Angliji spel dala zagotovila, da ne pojde v sedanjo vojno

Rdeči zunanji minister Molotov je s kanclerjem Hitlerjem imel vsega skupaj šest ur razgovorov.



Grško pristaniško mesto Patras, ki so ga italijanski letalci takoj prvi dan vojne med Italijo in Grčijo vzeli na piko.

Kakšne so ameriške »leteče trdnjave«

Iz Londona bi lahko odletele nad Berlin in letale nad njim še celih 24 ur kljub ogromnemu tovoru bomb. Čez krila meri 70 metrov!

O ogromnih vojaških letalih, ali kakor jih drugače imenujejo »leteče trdnjave«, je bilo v zadnje čase marsikaj napisanega. Takšna letala je naročila tudi Anglija. Amerika jih ji bo odstopila polovico.

Kakšne pa so prav za prav te »leteče trdnjave«? Še pred nedavnim je dejal nek angleški minister, da bi Anglija zagospodarila nad nemškim zračnim prostorom, če bi imela vsaj 25 »letečih trdnjav«. Z ozirom na to, bo bralce našega časopisa, kakšna so prav za prav ta najnovejša ameriška letala, ki so za vojskujoči svet, pa tudi za druge veliko presenečenje.

»Leteče trdnjave« gradijo letalske tovarne Douglas v Kaliforniji in sicer v največji tajnosti. Prvotno so bile vse naročene za ameriško armado, predvsem za operacije na Tihem oceanu. Omejene tovarne izdelujejo zdaj dve vrsti takih zračnih velikanih: Prva vrsta letal je namenjena za vojskovanje nad kopno zemljo, drugo pa je vodno letalo. Prvo ima 64 ton! (dodaj največje ameriško letalo »Clipper« ima 40 ton). Čez krila meri 70 m. Letalo je vse izdelano iz kovine in ga ni kar tako lahko sestreliti. Posebno lovci mu ne bodo mogli do živga. Oboroženo je z dvema topovima 37 mm in osmimi težkimi strojnimi. Poleg tega letalo lahko vzame s seboj še 20 ton bomb. Štirje motorji imajo skupno okrog 9000 konjskih sil. V začetku so mislili, da bo imelo to letalo šest motorjev. Med graditvijo pa se je izkazalo, da zadostujejo štirje. »Leteče trdnjave« bodo lahko preletele daljavo nad 9000 km! S takim letalom bi mogli Angliji nepretrgoma 14 krat bombardirati Berlin.

Druga vrsta novih letal, vodno letalo pa bo še večje in bo imelo 74 ton. Oboroženo bo s tremi topovi iste kalibra kakor zgornje in strojnimi. Motorji bodo nekaj močnejši, bomb pa bo letalavlahko vzelo s seboj okrog 23 ton, razen tega pa še potrebno strelivo za topove in strojnice. Brez pristajanja bo lahko preletelo razdaljo skoraj 12.000 km! Z drugimi besedami: če bi se to letalo dvignilo pred Newyorkom, bi lahko preletelo

Atlantski ocean, bombardiralo London in se vrnilo zopet v Newyork, druga pa okrog 400 km na uro, čeprav je tako ogromno. Pa to še ni vse. Poleg teh dveh vrst letal pa nameravajo Amerikanci graditi baje še aparate po 150 ton! Zdi se, da strah pred »letečimi trdnjavami«, ni tako neupravičen.

Prva vrsta »letečih trdnjav« bo letela s hitrostjo približno 500, druga pa okrog 400 km na uro, čeprav je tako ogromno. Pa to še ni vse. Poleg teh dveh vrst letal pa nameravajo Amerikanci graditi baje še aparate po 150 ton! Zdi se, da strah pred »letečimi trdnjavami«, ni tako neupravičen.

Po čim so danes ladje

Vsaka tona nosilnosti je bila prej po 45, zdaj pa je že po 60 dolarjev

Kadar je vojna, so razmere pač takšne, da se vse stvari podraže. In že kar čudno se nam zdi, če naletimo kje na kakšno stvar, ki je še vedno obdržala isto ceno, kakor jo je imela prej, ko vojne še ni bilo. Nekatere stvari so se pač podražile zato, ker jih zaradi vojne res ni, ali pa vsaj obstoji strah, da jih v bližnji bodočnosti ne bo, druge pa spet kar tako iz navade, ki se uveljavi menda vselej ob takšnih razmerah. Ljudje, ki jih prodajajo, imajo pač lahek izgovor, češ saj moramo tudi mi vse dražje kupovati, trgovci pa si dostikrat tudi mislijo: Še radi boste kupili tudi za to ceno, pa ne boste niti dobili. In tako prisilijo odjemalce, da si potrebne stvari nabavijo, čeprav so že izdatno dražje kot sicer in da si celo narede zaloge za morebitne še hujše čase. Toda to so stvari, ki pridejo v poštev med navadnimi ljudmi in pri katerih igrajo seveda najvažnejšo vlogo življenjske potrebe.

Cene pa zaradi vojne niso poskočile samo živih stvari, ampak tudi stvari, ki jih potrebujemo v navadnem življenju. Tudi najraznovrstnejše orodje, ki si ga je človek do današnjih dni izmislil za to, da ubija človeka, ni obdržalo iste cene, saj je to vendar stvar, ki je v vojnem času za vojskujočo se državo tudi več kot »življenjska« potreba. Če si ga država sama ne more v zadostni meri izdelati, ga mora pač kupiti, in tisti, ki ga ima naprodaj, tudi računa s tem, da mu sme nastaviti višjo ceno, ker ga bo odjemalec — država — vseeno kupil, ker ga sam nima dovolj, potrebno pa mu je, če hoče uspešno prestopiti sovražni napad. Ve, da bo plačal, če je še tako drag, raje kakor pa bi si kdaj očital, da je sam kriv poraza, ker je preveč gledal na denar, premalo pa svojo lastno svobodo.

Med orodje, ki ga mora danes imeti vojskujoča se država, pa spadajo seveda tudi ladje. In zato so se tudi te podražile, če jih hoče kdo kupiti drugod. Najbolje to ve vsakakor Anglija, ki si mora kljub temu, da je danes še vedno najmočnejša država na morju, vojne ladje še kupovati, ker je pač prepozno začela misliti na to, da jih bo kdaj potrebovala še več, kakor pa jih je sama zgradila. Danes se tega dobro zaveda. Spoznala je nevarnost, ki ji preti zaradi sovražnih napadov na njeno brodogradnjo. Zaveda se dobro, da se bo le toliko časa lahko uspešno branila, dokler je tudi na morju sovražnik ne bo onesposobil in izpodrinil. Ker pa so današnji časi največje naglice in tudi številne angleške orodjarne ne zmorejo pravočasno vsega ogromnega dela, ki bi bilo potrebno, je vojne ladje začela na debelo kupovati v Združenih državah. Zaradi resnosti položaja ne gleda na ceno in to vedo seveda tudi v Ameriki. Zato Anglija ladje ne bo plačala po isti ceni, kakor bi jih bila morda pred izbruhom vojne, pač pa dokaj dražje. Ameriški izdelovalci so pač znali izkoristiti angleško stisko in so kljub simpatijam, ki jim morda goje do angleškega naroda, še dalje v prvi vrsti trgovci. To dokazuje tudi eno zadnjih poročil, ki govori o tem, koliko so se ladje v zadnjem času podražile. Pravijo, da so jim cene poskočile še za 25 odstotkov. Ladje se plačujejo po tonazi. Prej so računali vsako tona nosilnosti po 45 dolarjev, zdaj pa so poskočili na 60 dolarjev. Deset tisoč tonska ladja je torej prej stala 450.000 dolarjev ali nad 31 milijonov dinarjev, po novi ceni

Prepovedano je imeti odnose z ženami mobiliziranih vojakov

V Bolgariji so svojčas tudi izdali zakon o civilni mobilizaciji, čigar določbe so zelo stroge, kakor se vidi tudi po občutni kazni, ki je bila izrečena nad nekaterimi obtoženci. Med drugim določa paragraf 47 tega zakona najstrožjo kazen za tiste, ki bi imeli kakršne koli nedovoljene odnose z ženami mobiliziranih vojakov, pa čeprav bi žene v to privolile.

Prav izredno zanimanje pa je te dni vladalo v Sofiji za razpravo proti tamkajšnjemu zdravniku — ginekologu Petru Jankovu, ki se je bil tuda hudo pregrešil proti določbam § 47. zakona o mobilizaciji. Predvčerajšnjim je bila nad njim izrečena obsojba. Zdravnik Jankov bo moral brezpogojno sedeti dve leti v strogem zaporu.

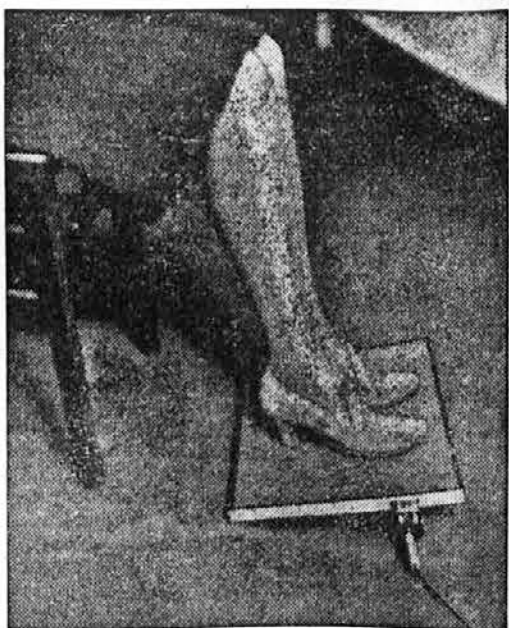
Drobiž od vsepovsod

Romunski državni, občinski in samoupravni uradniki se v bodoče ne bodo smeli več ženiti z dekleti ali vdovami, ki po rodu niso Romunke. Tako določa poseben zakon, ki ga je te dni izdala romunska vlada. Izjeme so dovoljene le v tistih primerih, ki so jih upoštevali že tedaj, ko so na Dunaju odločali o nadaljnjem ugoden romunske države, pred takimi imenovanimi dunajskim političnim razsodiščem.

Večje povodnji so nastopile zadnje dni v Trakiji. Reki Marica in Tundža sta narasli kar za pet metrov. Poročila pravijo, da so odrinska predmestja pod vodo in da so se morali ljudje izseliti. Porušilo se je tudi nekaj hiš.

Za poulični promet v Parizu so začeli veljati novi predpisi, ki so jih izdale nemške oblasti. Nemška vozila bodo na pariških ulicah imela posebno prednost pred ostalimi. Kolesarji pa bodo morali odslej po Parizu voziti brez luči, to pa zaradi morebitnih angleških napadov.

Slavita drsalka Sonja Henie, ki je svoj čas odšla k filmu, se je pred nedavnim zapletla s svojim menažerjem v pravdo. Zdaj pa poročajo iz Švedske, da je to pravdo izgubila in da bo svojemu nasprotniku morala plačati kar 7.600 dolarjev. V našem denarju bi bilo to nad pol milijona dinarjev.



Nič več nas ne bo zeblo v nože. Za to so poskrbele posebne električne ogrevalne plošče, kakršnih eno vidimo na sliki.

Karadžić in Sreznjevič — velika prijatelja

V Moskvi bodo te dni izdali deset doslej še neznanih pisem, ki jih je Karadžić poslal slovitemu ruskemu slavistu z Dunaja v letih od 1842—1850.

V Moskvi bo v kratkem objavljenih cela vrsta doslej še neobdelanih pisem srbskega književnika Vuka Stefanovića Karadžića, kakor poroča državni književni muzej iz sovjetske prestolnice. V tem muzeju imajo spravljene kakih deset pisem, ki jih je omenjeni srbski pesnik poslal med leti 1842 in 1850 z Dunaja slavnemu ruskemu slavistu Sreznjevskemu, članu znanstvene Akademije.

Vuk Karadžić govori v teh svojih pismih o svojih narodopisnih, pravopisnih in drugih znanstvenih delih. Enemu od teh pisem je priložen nad vse zanimiv rokopis, napisan v srbohrvaščini, pod naslovom »Sistem in metode mojega besednjaka srbskega jezika«. V njem razlaga Karadžić temeljna načela, ki se je po njih ravnal, ko je sestavljal svoj »Rječnik«.

Dokaj zanimivo je tudi pismo, ki ga je poslala Sreznjevskemu Karadžićeva žena Ana. V njem prosi ruskega slavista, naj se zavzame za izdajo tistih del Vuka Stefanovića Karadžića, ki do njegove smrti še niso bila obelodanjena.

Pa tudi Sreznjevski piše v nekaj svojih pismih, ki jih je poslal svoji materi, kako veliko prijatelj-

stvo je vladalo med njim in srbskim književnikom Karadžićem. Če po drugem ne, se vsaj po teh pisem lahko z gotovostjo sklepa, da sta bila Karadžić in Sreznjevski res velika prijatelja. Pisma pa dokazujejo brez dvoma tudi to, da sta oba znanstvenika imela večkrat razgovore o tem, kako bi skupno raziskovala posebnosti srbskohrvatskega jezika in srbskega narodopisa.

Spet potresni sunki v Romuniji

Zemlja se v Romuniji še vedno ni čisto umirila. To dokazujejo številni manjši potresni sunki v zadnjih dneh po velikem nedeljskem potresu. Tako zdaj poročajo, da so v torku v Bukarešti čutili tri nove potrese, v sredo ob 18.57 pa se je zaradi potresa, jakosti treh stopinj, podrla neka hiša, ki je bila o priliki velikega potresa v nedeljo težko poškodovana.

Bodočnost je odvisna od nas

Ko se je preselil Katoliški inštitut spet nazaj v Toulouse, je imel rektor msgr. Solange govor, ki ga je končal z naslednjimi besedami: »Narod ne more živeti drugače, kakor da še dalje ohrani svojo dušo. Njegov obstanek je vezan na voljo po neodvisnosti, ki gre v boju tudi do tega, da pristane na smrt. Z eno besedo: Bodočnost je odvisna od nas.«

Nova železniška proga v Sibiriji

V Kuznjeckoj industrijski pokrajini v Sibiriji je bila izročena prometu nova železniška proga od Stalskoda do Tasagola. Proga je dolga 105 kilometrov in veže rudniško področje z Kuznjecko industrijsko pokrajino.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 16. novembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 V pisano vrsto plošče hite, z glasbo veselo naj vas razvedre — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 V pisano vrsto plošče hite, z glasbo veselo naj vas razvedre — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Trije potepini (Članice Nar. gledališča — 17.30 Med igrači (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Vesele ruske pesmi (plošče) — 20 Zunanje-politični pregled (g. dr. Alojz Kuhar) — 20.30 Zaposnjeni ženini — Vesela zgodba za radio. Napisal Milan Pavlovič. Izvajajo člani Racijske igralne družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Rad. ork. — Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 15. novembra, Belgrad: 20.40 Simf. koncert — Zagreb: 20.40 Glasbene akademije — Praga: 19.30 Vomačkova kantata — Sofija: 19.50 Opera — Beromünster: 20.40 Kom. gl. — Budimpešta: 19.20 Pisan večer — Stockholm-Hörby: 19.50 Ork. in vok. konc. — Ital. postaje: 19.50 Violina — Sottens: 20.40 Vojaška ura

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA. YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko

Eno od presenečenj, na katera so naleteli italijanske čete pri vdoru v Grčijo, je ugotovitev, da v grških obmejnih krajih ni takih cest, kakor so jih navajale italijanske čete in kakršne imajo po vsej Italiji. Bojni vozovi morajo prodirati po vodi in po blatu, inženirski oddelki pa ne morejo delati pota in mostov, pravi posebni dopisnik agencije Stefani na grškem bojišču.

120 tovornih ladij je naročila Anglija v Združenih državah, sklenjen pa je bil tudi sporazum o nakupu 63 drugih tovornih ladij.

Skraino omejitve pri uporabi tekočih goriv zaradi državnih in obrambnih potreb sta zapovedali švedska in turška vlada.

Proti bivšemu predsedniku španske rdeče vlade Caballeru se je pred vojaškim sodiščem v Madridu začela razprava.

Združene države urejajo pomorsko in letalsko oporišče tudi na zgodovinskem otoku Svete Helene, kjer je umrl Napoleon. Otok je važen za promet in nadzorstvo zveze med Brazilijo ter Srednjo in Južno Ameriko.

Mariál Petain je prevzel vso odgovornost za posvete s Hitlerjem. Sodelovanje Francije z Nemčijo bo podlaga nove francoske politike. Nemčija je zmagala in ima pravico in sredstva za ureditev nove Evrope, kar je Hitlerjev glavni namen. Vplivi, ki so Francijo potisnili v vojno niso bili vedno francoski. Bivšega predsednika vlade Daladierja so potegnili v vojno Poljaki in Angleži, je izjavil francoski poslanik v Parizu Brinon.

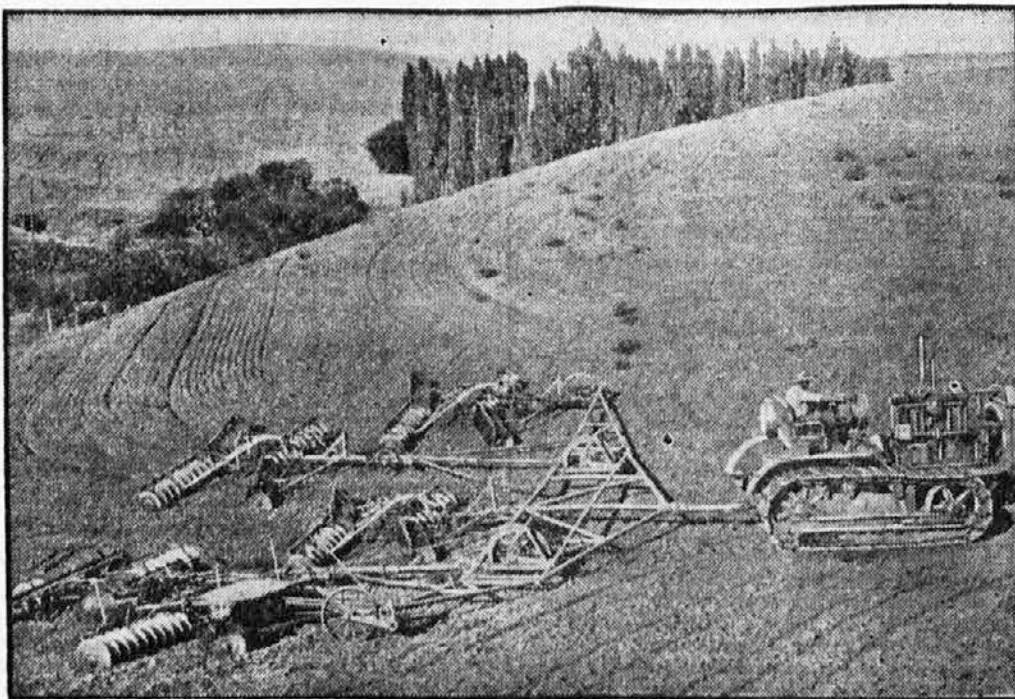
Španska vlada je ustanovila poseben »Svet za španstvo«. Naloga tega sveta je pospeševati zveze med evropsko Španijo in med latinsko Ameriko ter tam izpodrivati angleški vpliv. Do sklepa o ustanovitvi tega odbora je prišlo po zadnjih posvetih med generalom Francim in kanclerjem Hitlerjem, pri katerih je bila urejena ta naloga v Španiji.

Neka italijanska podmornica, ki se je vrnila včeraj v oporišče, je potopila neko angleško križarko, pravi uradno poročilo agencije Stefani. Poveljnik podmornice je po istem poročilu izjavil: »Mesečna noč je olajšala ta podvig in ga tudi oteževala, da bodo podmornice zapazili. Toda mene in posadko ni navdajala skrb. Važno je bilo, da se spusti nekaj torpedov proti kljuni vojne ladje. Mi smo sanjali, kako bi zadeli nosilko letal, ki smo jo videli, pa je bila predaleč. Poskušali smo manevrirati in se ji približati, toda nosilka letal se je začela oddaljevati. Samo eno veliko križarko je mogel doseči torpedo. Podmornica je izstrelila štiri torpede, ki so puščali za seboj srebrenne brazde...«

Včeraj so začeli po Donavi prevažati v domovino Nemce iz bolgarske Dobrudže.

V Bukarešti so včeraj zaprli dva ugledna voditelja Železne garde, ker sta s vojimi pristaji prišla pred sedež organizacije in tam demonstrirala proti nemški zasedbi Romunije. Pri tem je prišlo do hudega streljanja in je bilo nekaj mrtvih in ranjenih.

Italjske armade nezadržno preganjajo japonsko vojsko v južnokitajski pokrajini Kwangsi, kjer so zasedle že prestolnico Nanking ter potiskajo Japonce proti morju in proti vzhodu, kjer ograjuje Kanton. Zdi se, da se je s tem začelo razdobje odločilnih japonskih porazov na Kitajskem.



Ameriški poljedelski stroji, brez kakršnih bi farmerji gotovo ne opravili na svojih poljih vsega dela pravočasno.



Da nudimo našim odjemalcem še več udobnosti in še večjo izbiro dobre in cenene obutve, da jih zadovoljimo v vsakem pogledu, se nismo ustrašili ne truda ne žrtev ter smo postavili v Ljubljani na vogalu Aleksandrove ceste in Šelenburgove ulice veliki

DOM SLUŽBE

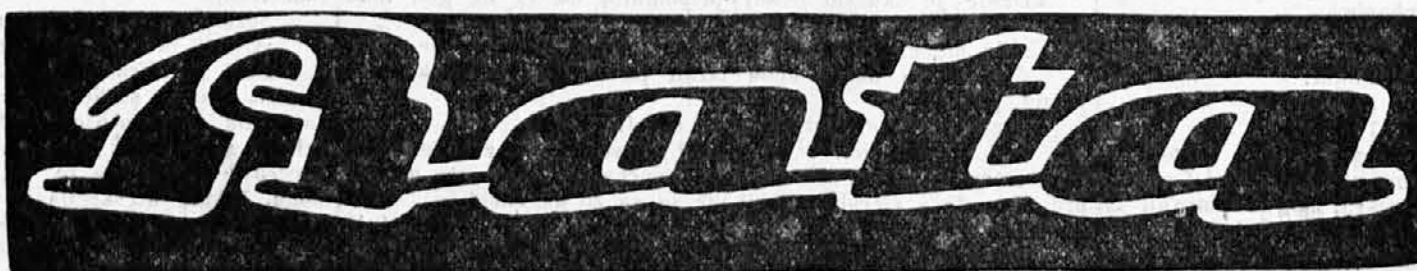
V njem bodo našli naši odjemalci v bodoče vse udobnosti velikega trgovskega doma.

Poleg večje in izpopolnjene izbire novih vzorcev bomo obnovili in preuredili tudi oddelek za nego nog in kliniko nogavic, kjer boste vedno dobro in poceni postreženi.

Svečana blagoslovitev 16. novembra ob 15 uri. Otvoritev poslovnih prostorov z razstavo naših proizvodov istega dne ob 16 uri.

V nedeljo 17. nov. razstava od 9 do 18 ure.

NA RAZSTAVO VAS LEPO VABIMO



LJUBLJANA